

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. XII. Amor Dei ad Hymnodia excitat cantum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

Christum se conferrent, & laudantes reuerterentur ad greges: *Reuersi sunt laudantes Deum.* Si musicum cantum adhibuere ad Dei laudes celebrandas sancti viri, mulieres, Patriarchæ & Angeli sublimes, cur nos quoque eundem non amplectemur & comprobabimus? Ascendentes igitur Templum Domini, laudemus Deum nostrum *in psalterio & cithara, in tympano & choro, in chordis & organo, in cymbalis benesonantibus, in cymbalis iubilationis, cantemus, exultemus, & psallamus, Omnis spiritus laudet Dominum.* Psal. 150.

C A P V T XII.

*Amor Dei ad Hymnodia excitat
cantum.*

VBI cor amat, lingua clamat, dixit Antiquitas, *Amor musicam docet, acuit, & sustinet.* Hinc illud in schola Platonis proloquium, Amor musicam docet. Nec unquam ullus cantus potuit sine amoris aliquo impulsu aut produci, aut productus diu durare. Quis excitare potest matrem ad cantum, ut lactentem prolem ac vagientem placet, nisi amor? quis philomelas lusciniæque suauiter replere cantibus & modulationibus aërem docuit verno tempore, dum fecunditati operam præstant, nisi amor? Amor musicam docet. Sicut verum est hoc pronuntiatum in omnibus naturæ operibus, quod longum esset variis adductis exemplis comprobare, ita verissimum est in munere diuinarum laudum, Vbi amor Dei vigeat, vigere cognoscetur frequentia & impulsus ad Hymnorum cantum. Vbi

vehementior aderit amor, vehementior reperitur impulsus ad Hymnodiaꝝ vsum.

Qui Deum diligunt, honorem & cultum eius quaerunt.

D. Augustini affectus in Deum dilectum.

Quicumque semper vero in Deum ferentem affectu, sicut cupient Dilecto suo omnem laudem & honorem, ita studebunt pro viribus Hymnis illum colere & celebrare, ut eius honor laudique publicè ab omnibus colatur, & dilatetur magis in animis mortalium: imò si possent, quod vellet animus, cuperent maiorem facere ipsius maximum infinitumque Deum. Circumferens ad hanc rem emphaticus quidam diui Augustini erga Deum affectus, dum maximo astuaretur Deum amore. Quòd si ipse Augustinus Deum se potuisset, nihilominus adeo gaudebat Deum perfectissimis attributis, ut paratus esset libens in Deo suo illam concederet. Ego fateor veritate hunc affectum, qui tam vulgaris est apud Scriptores, nondum potui reperire inter scripta Augustini. Magni similes affectus erga Deum, quos ad laudationum vsum, visi à nobis sunt in laudato Hymnographo, qui licet sciret Deum infinitae magnitudinis accessio; tamen quando amore affectus vehementiori in Deum, non solum fieri ad Hymnos concinendos se recipiebat, quod plurimum exorditur à laudatione, vnde etiam traxerunt Hymni, sed etiam verba etiam erant apta, quæ, si fieri posset, maiorem recenserent Deum amatum ac dilectum, vsurpantes præsertim verba magnificandi Deum: *Laudabo nomen Dei cum cantico, & magnificabo eum in laude.* & alibi: *Magnificetur Dominus.* quod verbum innuit desiderium augendi magnitudinem.

Psal. 68.

Psal. 39.

nem Dei. Non quia possit aliqua Deo fieri accessio siue quoad substantiam, siue quoad perfectiones, alioquin non esset Deus, nec infinitus, nec quidquid est in Deo Deus esset, contra omnem veram Theologiam; sed verba sunt eximij affectus in Deum, qui cupit etiam quod fieri nequit. Valdè sunt Deo gratæ huiusmodi animi declarationes, nam Deus potius animum pendit quam censum.

Deus potius animum pendit quam censum.

Eundem amoris affectum visi sunt exhibere omnes animi spiritu & feruore pleni, & iuxta feruoris plenitudinem, plenior quoque affectus declaratio visa est in illis. Hinc præcipua verba ex ore Virginis Deiparæ audita statim post Incarnationis mysterium in eius vtero peractum, fuere in Dei magnificationem declarandam: *Magnificat anima mea Dominum*, vbi licet etiam aduertere sensum illius verbi *magnificat*, in quo latet

Beata Virginis Deiparæ affectus singularis in Deum.

Lucæ 1.

etiam specialis prærogatiua animi illius amore feruentis. Non dixit, Magnifica anima mea Dominum, quasi excitans animum ad laudes Dei, quemadmodum ceteris Sanctis dicere opus esset (quia non semper actu poterant omni tempore laudare Deum; sed colligere prius cogitationes, & animum ad seipsum reuocare ab aliis occupationibus necesse erat, inuitando spiritum proprium, & dicendo cum Dauide: *Benedic anima mea Domino, & omnia que intra me sunt*

Psal. 102.

nomini sancto eius;) sed ipsa semper tam in itinere quam in Oratorio, tam vigilans quam dormiens, ait D. Ambrosius, actu Deum suum Hymnis laudabat & magnificabat; proinde sola dicebat: *Magnificat anima mea Dominum.*

Animi beata Virginis Deiparæ prærogatiua.
Lucæ 1.

Nec solùm ipsi, qui ex animo Deum diligunt, sunt

Diligentes Deum cupiunt auxilium sociorum ad Dei laudes. sunt laudibus illius frequentes & solliciti, sed et optant alias creaturas sibi associatas ad eandem explendam laudationem, imò eas inuitant & accersunt. Tres pueri in Babylonica fornace constituti, ad nostrum exemplum, prouocare debebant omnes creaturas à Deo factas, vt secum Deum, communem omnium conditorem, celebrare non recularent, *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in secula*; quasi impares se declararent operi tantum, cum Deus infinitis modis maior sit omni laude.

Daniel. 3. Eundem inuitandi socias creaturas modum habere hos præclarissimos iuuenes exercuerat sanctus Rex Dauid, præsertim vltimis suis Hymnis, prouocans omnes creaturas existentes in caelis, in aëre, in terra, & subtus terram: *Laudate Dominum de caelis, laudate eum in excelsis.* alias enim voluisset omnes amicos & notos sibi vnitos,

Psal. 148. socios ad hoc munus Hymnodia, dicens: *Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum.* Eundem affectum videmus obseruatum etiam à profanis amatoribus, qui, amoris sui vehementiam testentur, implent creaturas suspiriis, & prosopopœis etiam ad inanimata, inuitantes omnia ad laudes dilectæ creaturæ prosequendas. Imò apud omnes homines argumentum præcipuum veræ dilectionis & æstimationis habitum fuit desiderium & ardor circa laudes rei dilectæ & æstimatæ. Quò magis quis amare ac diligere alium cognitus est, tantò vehementius quærere visus est ab aliis auxilium eundem celebrandum & laudandum. Huius affectus insigne exemplum proposuit nobis Christus Dominus in illa muliere, quæ, ob inuentum

Cordis affectus erga res dilectas.

à se drachmam quam priùs amiserat, conuocauit vicinas & amicas, vt omnibus communicaret rei carissimæ deperditæ recuperationem, & ab omnibus exigeret ostensionem lætitiæ maioris:

Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, Lucæ 15.
quam perdideram. Et in illo pastore, qui, ob in-

uentam à se dilectissimam ouem, conuocare studuit omnes pastores regionis illius, vt omnibus communicaret proprium gaudium, & ab omnibus reciperet maioris lætitiæ ostensionem: *Congratulamini mihi, quia inueni ouem, quæ perierat.*

Ob hunc communem omnium hominum affectum & desiderium acquirendi socios ad laudandum Deum, asserere non dubitauit sanctus Augustinus ad ea verba citata Dauidis, *Magni-*

ficate Dominum mecum; quòd si veri amantes Dei *Veri aman-*

reperirentur, adessent illis multi alij laudatores *tes Dei se-*

Dei ipsius, eorum exemplo & prouocatione ex- *ipso aliosq;*

citati. *Si amatis Deum, rapite omnes ad amorem* *student ad*

Dei qui vobis iunguntur, & omnes qui in domo sunt *diuinum*

vestra. & iterum subdit: Excitate in vobis amo- *amorem*

rem, fratres, & clamate unicuique vestrum, & di- *excitare.*

cite: Magnificate Dominum mecum; sit in vobis

iste feruor.

Ego asserere non dubitarim, quòd si aderit fer-

uor amoris in Deum, aderit & desiderium & stu-

dium diuinarum laudum; &, ad mensuram di-

lectionis & feruoris, procedet studium laudatio-

nis tum in se, tum in aliis. Tantum aberit, vt

Hymnodia in choro studiosos quis possit appel-

lare inutiles, vt debeat potiùs eos celebrare veros

Dei amatores. S. Augustinus, expendens illam

Dauidis locutionem ad omnes gentes, vt Deo

Cantica semper noua decantare & adhibere stu-

Psal. 95.

deant, *Cantate Domino Canticum nouum, cantate Domino omnis terra*, acutè concludit, hunc cantum à feruenti amore originem trahere suam ostendens: *Cantare amantis est. Vox huius cantus feruor est sancti amoris. Amemus, gratis amemus Dominum enim amamus, quo nihil melius inuenimus; ipsum amemus propter ipsum, & nos in ipsam tamen propter ipsum.* Quare sicut amor est cantus Hymnorum, ita Hymnorum cantus nutrit amorem, & alter alterum inuicem promouet. Ideò Dauidici Hymni variis scitent affectibus amoris tum in Deum laudatum, tum in mandata & legem eius, tum in virtutes omnes; quibus auditis aut decantatis incitatur animus ad huiusmodi affectus eliciendos.

Amor gignit cantum, cantus nutrit amorem.

Dauid ut Deo suo, imò potiùs mundo quam Deo, declararet sui amoris magnitudinem, quod mundus penetrare non valet cordis affectum, dicebat se cantasse Hymnos omni conatu cordis.

Psal. 118.

Clamavi in toto corde meo. vbi dignum est consideratione illud adiunctum *toto*: non enim vacillans mysterio putandum est, alioquin satis fuisset dicere *in corde*. Totum cor dicit, ut ostendat se cantare consueuisse omni cordis sui portione. Sunt ex psallentibus, qui altera tantum cordis partem, nimirum subtilibus & altis speculationibus, placent, sed abest pars melior ipsius cordis, nempe amor & affectus. Qui acuto pollent intellectu, faciles sunt ad pulchras speculationes exercendas super Hymnis quos concinunt; sed si ardore amoris & affectus carent, dicere non poterunt se clamasse in toto corde. Meliùs explicabo hanc doctrinam præclara diui Bernardi consideratione, dum inuehitur in Luciferam; quia cum subtilissimo

Cordis humani portiones dua.

D. Bernar.
Serm. 3. de
Verb. Isaiaë

tilissimo & sublimissimo ornatus esset intellectu, frigidissimo tamen iacuisset affectu, ideò reprobatus à Deo, & à cælo eiectus fuit: *Tu habuisti miser lucem, sed ardorem non habuisti; bonum erat tibi, si ignifer magis esses quàm Lucifer, ne tam immoderato appetitu lucendi, ut eras frigidus, ipse frigidam quoque eligeres regionem* (nempe Aquilonarem intelligere volebat sanctus Doctor) quia frigidissima est, nam dixerat Lucifer: *Sedebo in lateribus Aquilonis.* Si itaque Angelo tam sublimi nihil profuit fulgor sine ardore, neque in nobis Deo placebit acumen ingenij alta speculantis, si desit ardor voluntatis. Totum cor adhibent feruentes laudatores, ut adhibebat David dicens; *Clamavi in toto corde meo.* quod videtur innuere voluisse diuus Ambrosius super hæc verba, dicens *toto corde idem esse ac, cogitationum sublimitate concentuque virtutum.*

Isaia 14.

Ingenij acumen sine voluntatis ardore nullius est apud Deum meriti.

Psal. 118.

Horum amantium cantus numquam languet, semper feruet, nec vlllo aut studiorum aut occupationum impedimento minui potest; in mediis etiam tormentis exercetur, & tenetur, etiam si Deus se aduersum & iratum semper ostenderet. De felici illo Propheta, qui, ob claram mysteriorum nostræ fidei locutionem, nomen Evangelici à diuo Hieronymo est adeptus, nimirum Isaia, qui tanta claritate loquitur de mysteriis ad Christum Dominum & ad Ecclesiam spectantibus, ut potius præterita describere quàm futura prædicere videatur; quique moribus & vita fuit talis, qualis in Christi affectis desideratur. Scitum est quòd fuerit constans in laudibus Deo concinendis omni tempore, etiam dum sibi cognosceret Deum iratum atque aduersum; is enim

Hymnum

Amoris erga Deum indicia.

Isaïæ 12.

Tepidi cantum Hymnorum delectant.

Hymnum celeberrimum illi decantavit dicens
Soli frigidi & remissi cantum aut reprehendunt
aut fastidiunt, aut fugere etiam & declinare fi-
dent. Veri diligentes Deum Hymnodia cantum
tuentur & frequentant, sicut etiam à Deo canunt
audiuntur, & citius exaudiuntur; non enim apud
Deum solus attenditur vocis clamor, sed amor
cordis, quemadmodum eleganti rhythmo proce-
dit Antiquitas:

*Non vox, sed votum, non chordula musica, sed cor
Non cantans, sed amans cantat in aure Dei.*

Dist. 92.

Amantis lingua percipitur à Deo.

Qui rhythmus ob elegantiam translatus est
Glossa super cap. *Cantantes*. vbi agitur de condi-
tionibus ad psallendum opportunis. Qui dili-
gunt Deum, ab ipso diliguntur Deo. Qui amo-
ardentes cantant, isti vtuntur apta lingua, quæ
sola apud Deum intelligitur. Si quis à Deo gratiam
gratiam, quam habuisse scribitur S. Ephraem,
obtinere dignus esset, conspiceret haud semel
ore psallentium diuinum egredi ignem. Nam

Surius in
Vita S. Basiliij Tom. I.
mens. Iannuar.

Surius, quòd dum hic sanctus vir relicta patria
in Capadociam contulisset, vt sanctum Basilium
de quo præclara audierat, inuiseret, Ecclesiam in
primis adiuit, sibi certò persuadens, quòd ibi
Episcopum posset videre. Nec spes fefellit, immò
in ipso primo aspectu miram rem conspiceret
eo fuit dignus. Sicut enim hunc beatum Episco-
pum reperit tunc cum aliis Clericis diuina per-
soluentem, ita in eius ore, dum promeret verba
sacra, vidit igneam linguam. Hoc spiritali diuini-
noque igne gaudere existimandi sunt, quorum
Deum ex animo diligenter canunt in choro. Si
amor non adsit, etiam si Angelorum linguam &
cantum

cantum quis habeat, non magis à Deo percipietur, quàm æs tinniens ab homine percipiat, iuxta doctrinam Pauli Apostoli dicentis: *Si linguis hominum loquar & Angelorum, caritatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens.* Imò inter Angelos ipsos qui feruentiores sunt in Dei amore, frequentiores auditi sunt ab hominibus ad Dei laudes concinnendas, & proximiores Deo existunt, & nomen ab amoris ardore obtinuerunt. Seraphim dicuntur, & Seraphim fuere, qui auditi sunt ab Isaia decantantes: *Sanctus, sanctus, sanctus.*

1. Cor. 13.

Seraphini
proximiores sunt
Deo.

Isaia 6.

Quomodo autem Hymnorum cantus debeat adscribi amori Dei, qui est actus caritatis, iam explicauimus ad calcem Libri superioris, vt non sit opus nunc eadem repetere, sed supponere tamquam vera atque conformia iis quæ hoc asserimus loco, amorem nempe semper fuisse præcipuum musicæ doctorem; nec vllum vquam fuisse verum amantem sine aliquo musico cantu; Cantica item esse Dauidicos Hymnos, Cantica scilicet animi verè diligentis Deum. Ad istorum Canticorum frequentationem eò auidiùs incitatur animus amantium Deum, quò certius vnusquisque nouit, per illa reddi dilecto Deo eum honorem, qui à nebulonibus & impiis publicè eidem detrahitur Deo. Multi namque peruersi homines in ludis, in viis, in plateis, in hospitiiis Dei nomini ac honori detrahere minimè verentur; aut illi tribuentes quæ non decent, aut denegantes quæ debentur; vel maledicentes, vel illudentes, vel alio quouis modo blasphemantes. Nisi essent in militate Ecclesia veri amatores Dei, qui publicè illius laudes purissimas, à Dauidicis Psalmis

Hymnodia
usus red-
dit Deo
eum hono-
rem, qui à
blasphemis
aufertur
illi.

Psalmis

Psalmis oblatas, cantarent, cum hac etiam expressa intentione restituendi dilecto Deo eum honorem, quem alij in publico conculcant iniustissime, cultus Dei exterior magno careret sibi necessario ac debito ornamento. Sollicitiores esse ministri impietatis ad conuitia in Deum euocanda, quàm Dei amatores ad eiusdem Dei tuendum cultum, & promouendum honorem, quod repugnaret naturæ veri amoris.

Veri amatores Dei nequeunt abstinere à choro.
Surius
6. Martij.

Feruidi amatores Dei numquam à diuinis laudibus possunt se subtrahere; sed prompti & lacres ad illarum frequentiam accedunt. Huius rei illustre exemplum nobis reliquit beata virgo Colleta, magni in Deum feruoris Religiosa. Hæc tanto in Deum ardebat amore, vt licet non modici laboraret morbo, numquam tamen voluerit à diuinis laudibus & à choro abstinere, neque, propter Sororum paucitatem, de illis aliquid minuire; sed, etiam si adessent cum ipsa duæ tantùm vel tres aliæ Sorores, preces Canonicas omnes solemniter explere volebat. Numquam item, quod est mirabile, in diuinis perueniendis Officiis vllum vel tædium vel laborum sensit, imò quantò ea prolixiora essent, tantò gratiora videbantur. Quòd si aliquando experiretur aliquam defolationem, mox inchoato Officio, confortata psallebat maximo spiritus feruore, perinde ac si ante oculos suos summi Dei conspiceret gloriosissimam faciem. En feruor effectus in corde Deum diligente. Possideat ergo quando hic amor omnium psallentium corda, quia tunc tota Ecclesia in terris viuens imitabitur Ecclesiam triumphantem in cælis: vbi sicut viget amor, ita viget Hymnorum feruidus cantus.

sine vlla requie aut labore, ad gloriam altissimi Dei, qui sit benedictus in sæcula.

CAPVT XIII.

Ministorum canentium sanctitas maiorem tribuit vim Hymnodia.

LICET omnes ministri Ecclesiæ, ad Hymnodiam in choro deputati, sint ad id munus explendum apti, & dum orant nomine Ecclesiæ, semper sint Deo accepti; dignitatem tamen maiorem ministrorum, in quocumque isti sint gradu, vim augere Hymnodia pro comperto supponunt omnes Catholici Doctores. Qui digniores erunt, siue inter Sacerdotes siue inter Leuitas, siue inter Clericos simplices siue inter quoslibet alios ministros ad hoc psallendi munus institutos, facilius ac promptius à Deo exaudientur. Digniores appello non gradu, sed ratione caritatis & gratiæ quæ in anima resident, & reddunt aliam animam alia digniorem coram Deo, iuxta illud Apostoli Iacobi pronuntiatum: *Multum valet deprecatio insti assidua.* Quo testimonio innixus Summus Pontifex Alexander scripsit de Sacerdotibus, quòd quantò digniores fuerint, tantò facilius pro necessitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur. Quam Pontificis doctrinam insulsè reprehendunt hæretici; quia sicut oderunt veram Iustitiæ & gratiæ sanctitatem, ita eiusdem vim negare non erubescunt. Verùm, quidquid blaterent isti sanctæ Ecclesiæ hostes, inhæreamus nos non solùm scripturis Apostolicis, sed etiam ipsi rationi euidenti: nam, etiam apud politicos,

*Iustorum
preces gra-
tiores sunt
Deo.*

Iacob. 5.

*Alex. II.
Epist. 2.*

*1. q. 1. Ipsi
Sacerdotes.*